

EUROPEISK KONGRESS FOR MISSIOLOGI

Oslo 25.—28. august 1970

I

«Er ikke tiden moden for å skape et Internasjonalt selskap for misjonstudier?» var det spørsmålet professor O. G. Myklebust stilte ved slutten av konferansen. Kanskje det viktigste resultat av denne var det Internasjonale selskapet som ble dannet. Egede Instituttet i Oslo skal foreløpig fungere som sekretariat for dette selskapet. På lengre sikt har man også planer om å utgi et tidsskrift, for det eksisterer ikke noe tilfredsstillende internasjonalt forskningstidsskrift.

De to professorer Pfeffer og Camps tok for seg emnet «Religion og forandring». Pfeffer behandlet det hele fra en utviklings sosiologisk synsvinkel, mens pater Camps hadde en missiologisk innfallsvinkel.

Pfeffer begynte med å konstatere at det sosiale system «religion» både kan fremme og hindre en rask sosial forandring. Der hvor religionen oppstår som et bestemt sosialt system, må de andre systemene regne med innflytelse fra dette. Religionen vil bringe forandring, «fordi oppståen av den betyr forandring.» Men religionen kan også bli en egen «hevdvunnen interesse», slik at religionens tilhengere «forandrer sin holdning til forandring alt etter hva som i deres egne øyne tjener det religiøse systems interesse best». Men religionen er best sikret hvis den «er vel forankret blant den klasse som har det sosiale, politiske og økonomiske herredømme» og hvis religionens tilhengere legger særlig vekt på de elementer innen religionen «som lover å tilfredsstille denne klassen». På slutten av foredraget kom han inn på det spesifikke ved kristendommen og mente at den i «virkeligheten er den dypeste og mest radikale kraft til forandring som kan tenkes. Hvis den ikke blir forstått som Europas og Nord-Amerikas religi-

øse system, men som Kristendom» (Christianity, ikke Christendom).

Prof. Camps la særlig vekt på at det har vært rettet full oppmerksomhet mot «sosio-økonomisk utvikling, men i løpet av de siste år har det blitt mer og mer klart at denne ikke kan være mulig uten en tilsvarende sosio-kulturell utvikling som går fore på omtrent samme tid. Det som trenges er en aktivering av de mest fundamentale og mest spesifikke motivasjoner i et samfunn, og disse er utvilsomt kulturelle-religiøse». Camps utvikler videre samspillet mellom religion og forandring og kommer mot slutten fram til noe han kaller pre-evangelisering, som nærmest går ut på å trenge dypt inn i «de fundamentale religiøse aspirasjoner til et folk gjennom studium, forskning, deltakelse og dialog». Det vil gjøre et folk modent til å ta imot evangeliet som også innebærer en omvendelse på det sosio-kulturelle felt, og som også vil gjøre folket modent for utvikling på det sosio-økonomiske felt.

Det som var spesielt for begge disse foredragsholderne var at de tilsynelatende hadde et funksjonalistisk syn på religionen, og også at de i svært stor grad delte opp samfunnet i forskjellige grupper, som tildels eksisterte uavhengig av hverandre. I diskusjonen fikk man også en sterk følelse av at det ble diskutert politikk med en teologisk terminologi, og at det dermed også var en viss tendens til å ideologisere kristendommen.

Den indiske pater Rayan tok for seg «Misjon etter Vatikanum II: Problemer og posisjoner». Det representerte et meget interessant møte med moderne katolsk misjonsteologi. Han tok sine utgangspunkt særlig i dokumentene Ad Gentes og Gaudium et Spes, men bygget ut sine egne synspunkter temmelig radikalt i forhold til disse. Særlig gjorde nok dette seg gjeldende i forholdet til andre religioner, det skjedde også en viss avsvækkelse av kirkens rolle i frelseshistorien: «Skulle vi ikke heller snakke om nødvendigheten av Kristus til frelse enn om kirken som er en provisorisk og sakramental virkelighet og ikke på noen måte er det senter som hele menneskehetens historie dreier seg om?»

Prof. Aagaard fra Århus tok deretter for seg «Misjon etter Uppsala 1968. Nåtidige hovedstrømninger innen misjon og ekume-

nisme». Innen dette feltet representerte året 1968 et vendepunkt, blant annet også fordi det representerte et vendepunkt på mange andre felter.

Videre kritiserte han *Missio Dei* begrepet og hevdet at det var for snevert, man skulle heller snakke om *Missiones Dei*, fordi Gud handler på flere måter. Denne kritikken var nok i stor grad rettet mot den Barthske teologi som har dominert den ekumeniske bevegelse. De gamle polariseringer er ikke lenger brukbare. Den aktuelle polarisering er mellom dem som virkelig ønsker aksjon og dem som ikke vil dette, eller lager teologi over verdens nød. «Behovet for radikal handling er så presserende at å teologisere over denne nød som et substitutt for handling, nærmer seg blasfemi». Misjon idag er konfrontasjon, og det «vil alltid bety å være non-konformist, å være kritisk, å være protestant og stridig i forhold til alle de godt etablerte systemer, som menneskene er fengslet i». «Teologien kan ikke lenger være snill og god. Den må bidra til organiseringen av konflikten, som betyr å bilegge konflikten på en slik måte at menneskene kan leve i den uten å bli ødelagt av den. I en verden med konflikter må vi se etter Åndens frukter – og vi må bære slike frukter». Aagaard understreket at hans bidrag var skrevet med erfaring fra en bestemt lokal situasjon, og han anså ikke det for noen svakhet. Det er på det lokale plan at konfrontasjonen må skje. Det man imidlertid savnet hos Aagaard var en klargjøring av syndsbegrepet, det ble spurt etter i samtalen og han la da særlig vekt på den synd som sitter i urettferdige strukturer. Også hos Aagaard kunne det merkes en relativt sterk ideologisering av kristendommen, og fra en politisk synsvinkel må den kritikk kunne reises mot flere av foredragene at det ikke ser ut til at man i tilstrekkelig grad er klar over at man for å drive fruktbart politisk arbeid er nødt til å operere med adekvate politiske teorier. Et engasjement for medmennesket er dessverre ikke nok. Nok en ting å sette fingeren på, er at mye av den tenkning som foregikk syntes å ligge nær en form for utviklingspositivisme. Det skjer en eller annen form for forandring, hvordan skal kirken stille seg til denne? Teologisk sett, avslørte det seg gang på gang at det ikke var enighet blant konferansedeltakerne. Foredragene

var neppe representative for konferansedeltakerne som helhet de fleste av dem hadde en avgjort mer «konservativ» holdning.

Det skal bli spennende å se hva det blir av det Internasjonale selskap for misjonsforskning, og hva som vil skje når man neste gang skal møtes i Nederland, blant annet fordi misjonsforskningen ser ut til å være den av teologiske disipliner som lever mest intenst med i samtiden.

Trond Bakkevig

II

Den europeiske kongress for missiologi var en fortsettelse og videreføring av den konsultasjon som i april 1968 ble holdt på Selly Oak Colleges, Birmingham, England. På dette møte, hvor ca. 70 misjonsforskere og misjonsledere fra en rekke europeiske land deltok, ble det fra norsk side uttrykt ønske om å få i stand et nærmere samarbeid mellom representantene for denne nye disiplin innenfor den teologiske vitenskap. Dette ønske fikk alminnelig tilslutning. En komité ble valgt til å forberede neste møte, som — etter innbydelse ved de norske deltakere — ble besluttet lagt til Oslo i 1970, med Egede Instituttet som vertskap. For å markere at man gjerne ville gi fellesskapet en fastere form, ble det besluttet at det neste møte skulle ha karakter, ikke bare av en konsultasjon, men av en *konferanse*: European Conference on Mission Studies.

Komitéen for kongressen i Oslo hadde følgende sammensetning: Professor Hans-W. Gensichen (Tübingen), professor A. Camps (Nijmegen), rektor Paul R. Clifford (Birmingham) og professor O. G. Myklebust (Oslo). Professor Gensichen var komitéens formann og professor Myklebust dens sekretær.

Når Egede Instituttet hadde erklært seg villig til å være vertskap for kongressen i Oslo, var det fordi dette institutt i lengere tid har arbeidet for at det etableres nærmere forbindelser mellom missiologene i de forskjellige land, og mellom de institutter, tidsskrifter osv. som etter hvert er grunnlagt til fremme av denne unge vitenskap. Allerede for tyve år siden utga instituttet et skrift

hvor tanken om et internasjonalt fellesskap ble lansert, og målsetning, oppgaver og former for dette ble behandlet («An International Institute of Scientific Missionary Research», 1951).

På åpningsmøtet overbrakte utenriksminister Sverre Strøm en hilsen fra den norske regjering, og biskop dr. Johs. Smemo hilste deltakerne på vegne av Den norske kirke. Det var forøvrig taler av professor Gensichen, kongressens president, og professor Myklebust, formannen i den lokale arrangementskomité.

Kongressen hadde ca. 70 deltakere. Av disse var to tredjedeler professorer og dosenter, med misjonsvitenskap — til dels kombinert med en beslektet disiplin som f. eks. religionsvitenskap eller økumenikk — som sitt spesielle forsknings- og undervisningsområde. Blant foreleserne var også en ikke-teolog: professor K. H. Pfeffer, innehaver av en lærestol i «utviklingslandenes sosiologi» ved Universitetet i Münster.

Kongressen var i sitt opplegg både internasjonal og økumenisk. Norge, Nederland, Tyskland og Storbritannia hadde de fleste deltakere (henholdsvis 12, 11, 11 og 10), Danmark, Sveits, Sverige og Frankrike hadde atskillig færre deltakere (henholdsvis 5, 4, 3 og 2), mens Finland, Belgia Italia og Spania bare hadde én deltaker hver. Fra Øst-Tyskland skulle prof. Lehmann ha kommet, men han fikk ikke utreisetilatelse. Konferansen ga offisielt uttrykk for sin skuffelse over at han var blitt forhindret fra å være til stede. Det var deltakere også fra land utenfor Europa, nemlig to fra USA, to fra India og én fra Syd Afrika. Hva det økumeniske aspekt angår, var av de i alt 11 konfesjoner som var representert, langt de fleste lutheranere (26), men det var også mange reformerte (13). Andre protestantiske kirker hadde tilsammen like mange deltakere som de reformerte (14). Det samme hadde Den romersk-katolske kirke (13). Den ortodokse kristenhet hadde bare én deltaker.

Missiologien omfatter bl. a. prinsipielle drøftelser av motiveringen av misjon og komparative studier av den prosess som foregår når ulike religioner møtes i konkurranse og innbyrdes påvirkning, derunder særlig kristendommens transformasjon i sin skikkelse i nye kulturmiljøer. Det var noen av de spørsmål og pro-

blemer som knytter seg nettopp til disse forskningsoppgaver, kongressen i Oslo tok for seg. Programmet, slik dette var lagt opp av den nevnte komité, samlet seg — som nevnt ovenfor — om to sentrale emner, nemlig

1. forandringer i samfunnet og deres innvirkning på religionene, — et tema som i den oppbruddssituasjon — politisk, sosialt, kulturelt osv. — folkene i alle kontinenter står midt oppe i idag, har en særskilt relevans; og

2. den teologiske forståelse av misjonsoppgaven, i tilknytning til den «nye» misjonstenkning slik denne kommer til uttrykk i f. eks. erklæringene fra det annet Vatikankonsil og dokumentene i forbindelse med Kirkenes Verdensråds generalforsamling i Uppsala 1968, — og den utvikling som har foregått *etter* disse møter.

Forelesningene over disse to hovedemner vil bli utgitt i bokform, sannsynligvis på et britisk forlag. Med hensyn til den diskusjon de utløste, er å si at de mer «radikale» standpunkter enkelte av foreleserne inntok, ble til dels sterkt imøtegått, bl. a. fra norsk side. I det hele gjelder det at diskusjonen ga et langt mer nyansert og derfor «riktigere» uttrykk for synsmåtene innen misjonsforskningen idag enn forelesningene. Forsamlingen representerte flere teologiske retninger. Blant deltakerne var f. eks. tre av de første underskriverne av «Frankfurt-erklæringen» (jfr. NOTM 1970 s. 176 ff) inkl. de to initiativtakerne til denne, professorene Beyerhaus og Vicedom. Også professor MacGavran, en av de ledende teologer blant USA's «konservative evangeliske», var invitert og hadde svart at han gjerne ville komme, men ble i siste øyeblikk forhindret, — han var forøvrig med, og det til og med som foredragsholder, på den missiologiske konsultasjon i 1968 (Selly Oak Colleges, Birmingham), med opplegg og sammensetting tilsvarende Oslo-kongressen.

Professor Rayans foredrag om misjonstenkningen i den romersk-katolske kirke etter det annet Vatikankonsil, var meget instruktivt og vakte stor oppmerksomhet (ikke minst fordi det var en teolog fra India som her ga uttrykk for sine «stedegne» synsmåter, men det var ikke representativt for denne tenkning

som helhet. Egentlig var det dr. Johannes Schütte, teologen/misjologen bak den klare og fylldige uttalelse om misjonen Vatikan-konsilet vedtok, som var blitt anmodet om å utrede dette emne, jfr. samleverket, redigert av dr. Schütte: «Die Mission nach dem Konzil» (1967).

Det viktigste ved Oslo-kongressen var imidlertid *kongressen selv*, dvs. den kjensgjerning at den fant sted, at vi *som fagkolleger* kunne møtes og drøfte felles spørsmål og anliggender. Det fellesskap i fastere former kongressen besluttet å opprette (og som vi straks skal komme tilbake til), er ingen *kirkelig* organisasjon, men et fellesskap i *forskning*, — i likhet med de organisasjoner av internasjonal karakter som allerede eksisterer innenfor forskningsområder som Det gamle testamente, Det nye testamente, kirkehistorie, religionshistorie osv.

Studiet av den kristne verdensmisjon omfatter oppgaver og problemer av forskjellig art: teologiske, historiske, praktiske osv. Vi venter at den forbindelse som nå er etablert mellom dem som er engasjert nettopp i *denne* forskning, vil gjøre det mulig — gjennom utveksling av informasjoner og et nært samarbeid i det hele — å fremme den faglige dyktiggjørelse til tjenesten, bl. a. også når det gjelder undervisningen (altså på universitetsplan).

Under kongressen ble det arrangert en utstilling av misjonsvitenskapelig litteratur, nærmere bestemt de viktigste arbeider av denne kategori skrevet av konferanse-deltakerne. Ideen bak utstillingen var ønsket om at de missiologer som hadde satt hverandre stevne i Oslo, også på denne måte skulle bli bedre kjent med hverandre. Sin sterke begrensning til tross var utstillingen et overbevisende vitnesbyrd både om spennvidden og grundigheten av det arbeid som utføres på dette felt.

Kongressen vedtok en uttalelse om ønskeligheten av at det snart tas opp et arbeid for utgivelse av et internasjonalt og økumenisk tidsskrift for misjonsvitenskap. Likeledes ga den sin tilslutning til en rekke forslag fremsatt av en gruppe som under konferansen drøftet bibliografiske og andre emner, som nødvendigheten av mer informasjon i systematisk form om «existing resources and services», av oppsetting og utveksling av fortegnelser

over de tidsskrifter institusjonene abonnerer på, av fastsettelse av en bestemt metode for meddelelse av bibliografiske data, av utarbeidelse av en omfattende fortegnelse over missiologisk litteratur, osv.

Det viktigste vedtak kongressen gjorde, gjaldt imidlertid opprettelsen av en internasjonal organisasjon for misjonsforskning. En komité ble valgt med det mandat å utarbeide grunnregler for denne, og å forberede den neste kongress for missiologi, den første under det nye selskaps auspisier, som skal holdes i Nederland i 1972. Medlemmer av komitéen ble professorene Gensichen, Camps og Myklebust samt dr. S. J. Samartha (India) og Mr. A. F. Walls (Scotland). På et møte som ble holdt umiddelbart etter kongressens avslutning, konstituerte komitéen seg med professor Gensichen som formann og professor Myklebust som sekretær.

Grunnlaget for vedtaket om opprettelsen av en International Association for Mission Studies (den offisielle betegnelse) var et foredrag av professor Myklebust om dette emne. Foredraget, som hadde titelen «Is the time not ripe for the creation of an international association for missiology and related fields of research?», gjengis nedenfor i den form og på det språk det ble holdt. (Foredraget var på forhånd forelagt Egede Instituttets styre, som hadde gitt forslaget om opprettelse av et selskap av denne art, sin fulle tilslutning.)

Olav Guttorm Myklebust

III

A prominent feature of academic activities in our day is the emergence, within each of the numerous branches of learning, of some international organ for contact, consultation, and co-operation. To mention but a few examples, international associations exist for Classical, Oriental, and African studies respectively, for Classical Archaeology, for Sociology, and for Folk narrative Research. Special mention should be made of the International Association for the History of Religions, founded in 1950 at the

eight international congress for History of Religions. (The first of this notable series of gatherings was held as early as the year 1900.)

The need, so strongly felt in the world of learning to-day, for specialized and international agencies of research, is also reflected in the creation of such bodies as the International Council of Historical Sciences and the International Committee for Social Sciences Documentation. The International Council for Philosophy and Humanistic Studies, a UNO agency, has greatly furthered the cause of scientific co-operation. However, the extent to which research to-day has become internationalized is perhaps best demonstrated by the organization known as the International Council of Scientific Unions.

The trend towards international orientation is evident also in theological studies. International congresses, associations or councils exist for Old Testament Studies, for New Testament Studies, for Comparative Church History, for Patristics, for Practical Theology, etc.

Why, one must ask, should a similar organization not be set up for mission studies, studies which by their very nature are international and global in scope? Is the idea, first ventilated almost twenty years ago, of establishing a world fellowship of missiologists to remain a mere *pium desiderium*?

The need for an international association for missiology is to-day greater than ever. A number of new professorships and lectureships for this subject have been created, new centres for research in mission have been founded, and new journals of mission have been launched. Yet the isolation, national and confessional, in which mission studies traditionally have been carried on, persists. As it is, we are hardly aware of each other's existence. Mission, we maintain, means crossing frontiers. But are we as specialists on mission studies willing, and do we really wish, to cross the frontiers that actually exist *between ourselves*?

The range, quality, and variety of mission studies are indeed impressive. The claims of missiology, as a subject in its own right, to academic recognition can no longer be disputed. I shall not at-

tempt to enumerate all the agencies which to-day exist for the scholarly study of the world mission of the Church. Suffice it to say that, along with the professorships/lectureships, societies, institutes, study centres, libraries, etc. of the traditional type, new forms of study and research have emerged, such as, to mention but one example, the Interacademical Institute for Missiological and Ecumenical Research in Utrecht/Leiden. A novel feature is the active interest taken in missionary research by representatives of the conservative evangelical missions. I refer to such ventures as the Missions Advanced Research and Communication Center in the United States of America and the Evangelical Fellowship for Mission Studies in the United Kingdom. The activities of the Department of Studies in Mission and Evangelism (Division of World Mission and Evangelism, World Council of Churches, Geneva) we are, of course, all familiar with.

In calling attention to new ventures I am in no way forgetting the fine work done for more than fifty years by such agencies as the Roman Catholic institutes for mission studies associated with a large number of universities in Europe and other parts of the world, the Society of Missionary Research in Germany (*Deutsche Gesellschaft für Missionswissenschaft*) and the Missionary Research Library and the Fellowships of Professors of Missions in the United States of America.

It should be clearly understood that the International Association for Missiology and Related Fields of Research, if and when established, shall have no right to «interfere» with the activities of the individual institutions which already are engaged in the study of the Christian mission or which may be founded for this purpose. Each institution shall be perfectly free to plan and direct its work according to its own needs, wishes, and interests.

The aims of an International Association for Missiology and Related Fields of Research, as advocated in this paper, may be briefly summarized thus:

1. To promote the scholarly study of questions — theological, historical, practical, etc. — related to the world mission of the Church.

2. To further fellowship and co-operation among institutions and individuals engaged in such study.

3. To facilitate mutual assistance and exchange of information between professors of mission and others engaged in the teaching of mission as an academical subject.

4. To organize international gatherings of missiologists.

5. To encourage the creation of centres of research in mission in the different countries and continents.

6. To publish an international journal of mission, an international bibliography of mission, and other works of a similar nature and of general interest to missionary study and research.

7. To integrate, through inter-disciplinary efforts, the missionary dimension of the Christian message in the study of theology *as a whole*.

8. To relate research in mission to programmes of study in non-theological, but related fields, such as History of Religions/ Comparative Religion (pursued as a humanistic study) and Sociology (or Social Anthropology).

Membership should be open to institutions and individuals, without respect to nationality or church affiliation, who wish to further these aims. The following categories of institutions would be eligible for membership: specialized agencies for missionary study and research (societies, institutes, libraries, journals, etc.), theological institutions, associations of such institutions, and institutions which, although not directly engaged in missionary or theological research, in the pursuit of their activities also occupy themselves with questions related to such research.

A word should be said concerning finances. The funds required will have to be provided in the same way in which similar organizations finance their activities, namely, (1) through annual subscriptions from members, corporate and individual, and (2) through subsidies, gifts, and other income. To reduce expenses towards administration the Egede Institute will be happy to provide free of charge office accomodation and to serve as secretariat. As director of the Institute I shall gladly undertake, as part of

my regular duties, to serve as honorary secretary/treasurer of the proposed fellowship.

For almost twenty years the Egede Institute has given serious attention to the question with which this paper deals. In our judgment the need for some permanent organ for co-operation in missionary research can no longer be ignored. In a memorandum on the subject, placed before a group of missiologists, representing a fair number of European countries, which met in 1955 in Hamburg, the Institute gave expression to its conviction that an international association for the study of the Christian world mission should be set up without delay and that for this purpose, and as a first step in the direction of establishing closer relations between the scholars and agencies concerned, an international conference should be held in the summer of 1957. The Egede Institute, it was expressly said, would be happy to offer hospitality and secretarial assistance to make the scheme possible. However, nothing came of it. In 1966, again in Hamburg, another attempt was made. This, too, I am sorry to say, was abortive.

In conclusion, may I express the hope that this representative gathering of specialists on mission studies will be willing to endorse the idea briefly outlined in the present paper. So far this idea has remained an idea only. It is high time that it be translated into action!

Olav Guttorm Myklebust